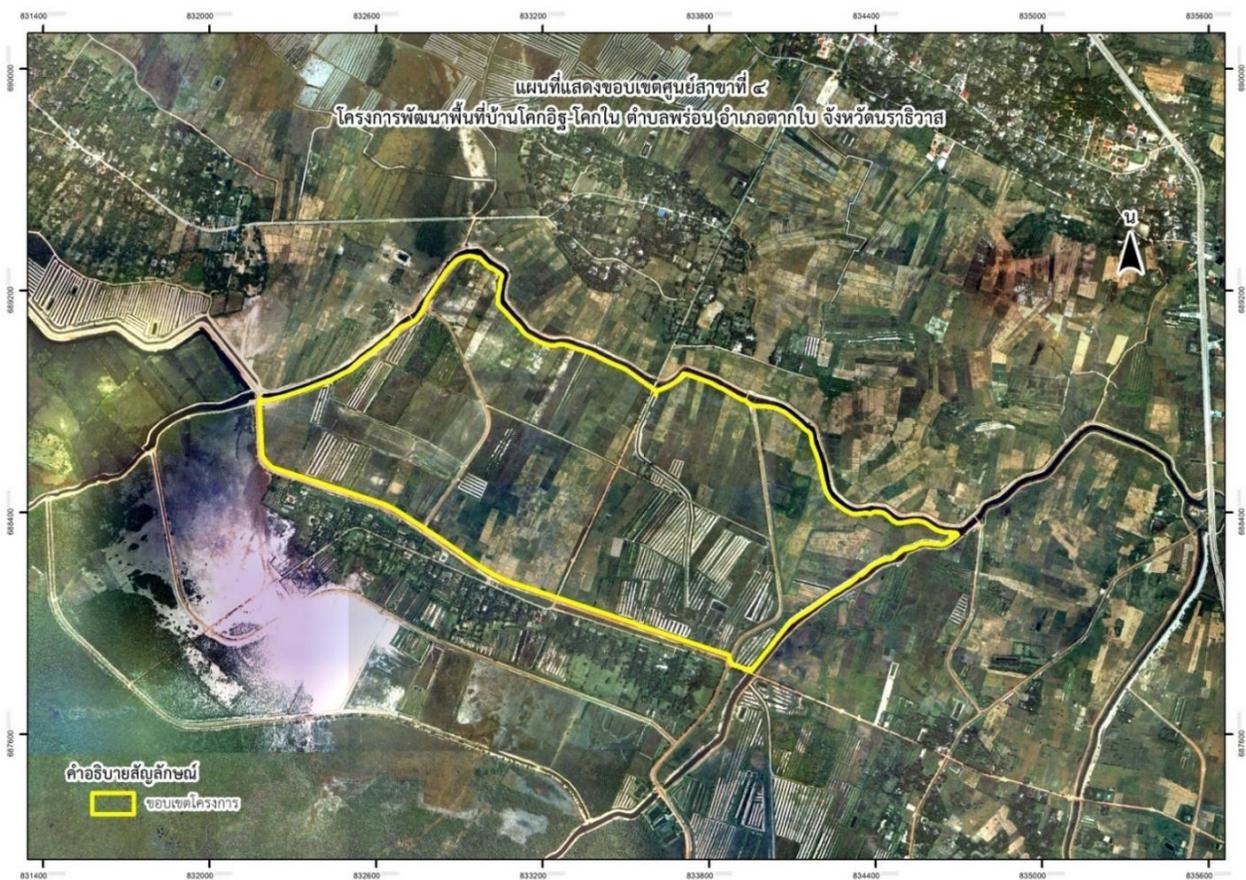

โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวบ้านโคกอิฐ-โคกใน หมู่ที่ ๒ ตำบลพร่อน อำเภอดงรัก จังหวัดนครราชสีมา

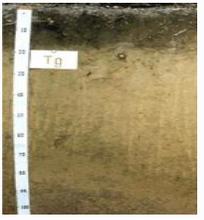
๑. ข้อมูลทั่วไป

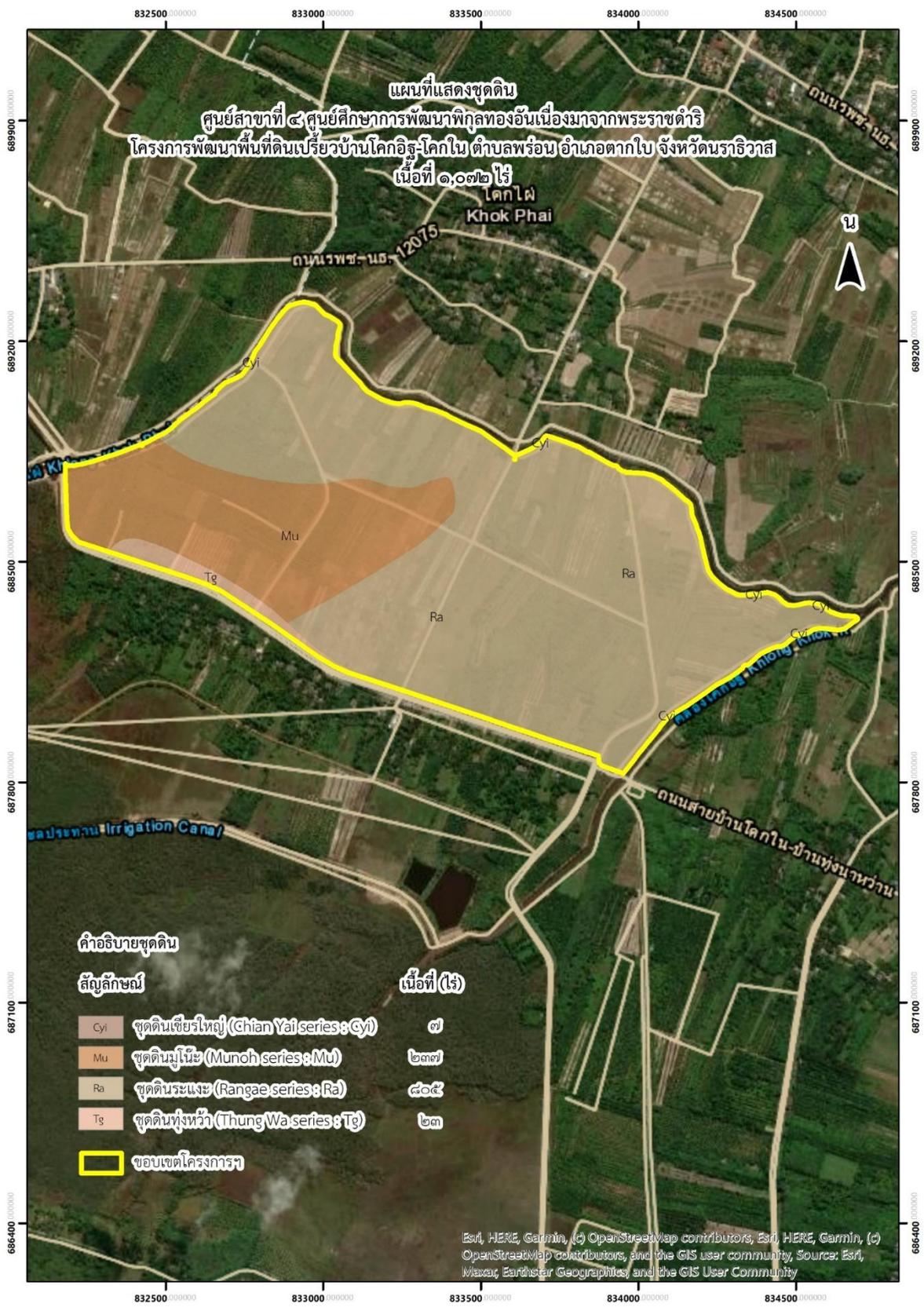
โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวบ้านโคกอิฐ-โคกใน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ ตำบลพร่อน อำเภอดงรัก จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑,๐๗๒ ไร่ ปัจจุบันมีประชากรที่เข้าทำประโยชน์ที่ดิน จำนวน ๘๗ ครัวเรือน ๓๒๒ ราย นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด มีสถานที่สำคัญของชุมชน ได้แก่ ศาลาเอนกประสงค์ สำนักงานป่าไม้ ชุดรักษาความปลอดภัยตำบลพร่อน แหล่งโบราณสถานโคกอิฐ-โคกใน คลองโคกไผ่ คลองโคกอิฐ และประตูระบายน้ำ

๒. สภาพพื้นที่

โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวบ้านโคกอิฐ - โคกใน มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะดินในพื้นที่โครงการฯ เป็นดินเปรี้ยวจัด ๑,๐๕๔ ไร่ และดินกรด ๑๘ ไร่ ในพื้นที่โครงการฯ ประกอบด้วยชุดดิน จำนวน ๔ ชุด ดิน คือ ชุดดินเชียรใหญ่ ชุดดินมูโนะ ชุดดินระแงะ และชุดดินทุ่งหว้า ดังนี้

ชุดดิน	ลักษณะของชุดดิน	ภาพหน้าตัดดิน
ชุดดินเชียรใหญ่ (Cyi)	ลักษณะและสมบัติดิน ดินเหนียวละเอียดลึกลับมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งปนเศษพืช (หรือมีชั้นดินอินทรีย์บางๆ) สีนํ้าตาลเข้มทับอยู่ด้านบน) มีสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH ๔.๕-๕.๐) จากผิวดินเป็นดินเลนสีเทาหรือสีเทาปนน้ำเงินของตะกอนน้ำทะเลที่มีสารประกอบกำมะถันมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH ๖.๕-๗.๐)	
ชุดดินมูโนะ (Mu)	ลักษณะและสมบัติดิน ดินเหนียวละเอียดลึกลับมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งปนเศษพืช (หรือมีชั้นดินอินทรีย์บางๆ) สีนํ้าตาลเข้มทับอยู่ด้านบน) มีสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH ๔.๕-๕.๐) จากผิวดินเป็นดินเลนสีเทาหรือสีเทาปนน้ำเงินของตะกอนน้ำทะเลที่มีสารประกอบกำมะถันมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH ๖.๕-๗.๐)	
ชุดดินระแงะ (Ra)	ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินลึก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วน มีสีดำหรือเทาปนดำ เนื่องจากมีอินทรีย์วัตถุมาก ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีนํ้าตาลปนเทา มีจุดประสีเหลืองและถดลงไปที่มีความลึกตั้งแต่ ๕๐-๑๐๐ ซม. มีลักษณะเป็นดินเลนสีเทาปนน้ำเงินที่มีสารประกอบกำมะถัน (pyrite: FeS๒) มาก ดินนี้มีปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากความเป็นกรดที่รุนแรง	
ชุดดินทุ่งหว้า (Tg)	ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินลึก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีนํ้าตาลหรือสีนํ้าตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง (pH ๕.๕-๖.๐) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหยาบถึงหยาบมาก มีสีนํ้าตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH ๔.๕-๕.๕)	

แผนที่แสดงชุดดิน
 ศูนย์สาขาที่ ๔ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวบ้านโคกอิน-โคกใน ตำบลพร่อน อำเภอดงไจ้ จังหวัดนราธิวาส
 เนื้อที่ ๑,๐๗๒ ไร่

โคกไฟ
 Khok Phai

คำอธิบายชุดดิน

สัญลักษณ์

เนื้อที่ (ไร่)

- ชุดดินเชียรใหญ่ (Chian Yai series : Cyi)
- ชุดดินมูโน๊ะ (Munch series : Mu)
- ชุดดินระแงะ (Rangae series : Ra)
- ชุดดินทุ่งหว้า (Thung Wa series : Tg)

- ๗
- ๒๓๗
- ๘๐๕
- ๒๓

ขอบเขตโครงการฯ

Esri, HERE, Garmin, (c) OpenStreetMap contributors, Esri, HERE, Garmin, (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS user community, Source: Esri, Maxar, Earthstar Geographics, and the GIS User Community

๓. ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้สำรวจข้อมูลกิจกรรมการดำเนินงานที่เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวบ้านโคกอิฐ-โคกใน ตั้งแต่ปี ๒๕๒๖-๒๕๖๕ ทั้งการพัฒนา ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ การปรับปรุงแปลงนา การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การสนับสนุนองค์ความรู้ ด้านต่างๆ อาทิ การฝึกอบรมวิชาชีพ การสาธิตในพื้นที่ตลอดจนการศึกษาเรียนรู้งานในพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้เกษตรกรสามารถพัฒนาพื้นที่การเกษตรของตนเองและประกอบอาชีพการเกษตรอย่างยั่งยืนและพึ่งตนเองได้ โดยเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนาอาชีพจากศูนย์ศึกษาการพัฒนา พิกุลทองฯ ดังนี้

๓.๑ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ๑) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๑ (การปักคันนา) เนื้อที่ ๔๖๕ ไร่ จำนวน ๖๑ ราย
- ๒) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๓ (ขุดคู-ยกร่อง) เนื้อที่ ๔๓๙ ไร่ จำนวน ๗๘ ราย
- ๓) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการก่อสร้างและซ่อมแซมเส้นทางลำเลียง จำนวน ๑๔.๙ กิโลเมตร
- ๔) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการขุดลอกคูระบายน้ำ จำนวน ๑๐.๑ กิโลเมตร
- ๕) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการปลูกแฝกบนขอบถนน ไหล่ทาง ริมคลองสาธารณะ จำนวน ๒,๓๗๐,๐๐๐ กิ่ง

๓.๒ อบรมหลักสูตร

- ๑) เกษตรกรได้รับการอบรมการปรับปรุงดินเพื่อปลูกข้าว จำนวน ๓๑ ราย
- ๒) เกษตรกรได้รับการอบรมการปลูกไม้ผลผสมผสานในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดที่มีการขุดคูยกร่อง เพื่อบริโภค จำนวน ๑๐ ราย
- ๓) เกษตรกรได้รับการอบรมการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ดินพรุ จำนวน ๒๕ ราย
- ๔) เกษตรกรได้รับการอบรมการปลูกข้าวคุณภาพ จำนวน ๓๑ ราย
- ๕) เกษตรกรได้รับการอบรมการเลี้ยงสัตว์ปีก (ไก่ เป็ด) จำนวน ๑๕ ราย
- ๖) เกษตรกรได้รับการอบรมการทำผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก เพื่อพัฒนาทักษะการทำผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก จำนวน ๕ ราย
- ๗) เกษตรกรได้รับการอบรมและสนับสนุนบ่อแก๊สชีวภาพ เพื่อใช้เป็นแก๊สหุงต้มภายในครัวเรือน จำนวน ๑ ราย

๓.๓ การสาธิตในพื้นที่

- ๑) เกษตรกรได้รับการสาธิตการทำปุ๋ยหมัก / น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๒๕ ราย
- ๒) เกษตรกรได้รับการสาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด จำนวน ๓๓ ราย
- ๓) เกษตรกรได้รับการสาธิตการใช้วัสดุปุ๋ยเพื่อปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด (ปูนขาว โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น) จำนวน ๖๕ ราย

๔) เกษตรกรได้รับการจัดการให้น้ำระบบท่อ เพื่อให้มีน้ำใช้ในแปลงเกษตรและสะดวกรวดเร็ว จำนวน ๑ ราย

๕) เกษตรกรได้รับการจัดการเพาะเห็ดในถุงพลาสติก เพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน จำนวน ๑๐ ราย

๓.๔ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

๑) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน (ปุณขาว โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยสด) ให้แก่เกษตรกรเพื่อใช้ปรับปรุงดินเปรี้ยวจัด และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินสำหรับใช้ในแปลงเกษตรปลูก พืชผัก พืชไร่ ไม้ผล แก่เกษตรกร จำนวน ๗๐ ครัวเรือน

๒) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชผักบริโภคในครัวเรือน ปลอดภัยจากสารพิษ และจำหน่ายสร้างรายได้ในครัวเรือน ให้แก่เกษตรกร จำนวน ๓๕ ครัวเรือน

๓) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์พืช (กิ่งพันธุ์ ฝรั่ง มะนาว มะพร้าว ส้มโอ) เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณบ้าน และพื้นที่แปลงเกษตร ให้แก่เกษตรกร จำนวน ๑๖ ครัวเรือน

๔) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์ปลา (ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน (ปลาหมอ) พร้อมทั้งสนับสนุนอาหารปลาขนาดเล็กเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชังและบ่อดิน ให้แก่เกษตรกร จำนวน ๒๐ ครัวเรือน

๕) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ (ไก่ แพะ เป็ด กบ) พร้อมทั้งสนับสนุนอาหารไก่เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ให้แก่เกษตรกร จำนวน ๑๐ ครัวเรือน

๖) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนการจัดทำรั้วจุดเรียนรู้ ฟื้นฟูนาร้างเพื่อการปลูกข้าว จำนวน ๑ ครัวเรือน

๓.๕ การศึกษาดูงาน

๑) เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยการศึกษาดูงานในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในต่างจังหวัด (พัทลุง ตรัง สงขลา) จำนวน ๔ ราย

๒) เกษตรกรที่ได้รับการศึกษาดูงานของเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จภายในจังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔๕ ราย

๔. ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว บ้านโคกอิฐ-โคกโนเพื่อส่งเสริมพัฒนาอาชีพทางการเกษตร เพิ่มศักยภาพให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาพื้นที่เกษตรของตนเอง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ ดังนี้

๔.๑ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๑) รมรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก เพื่อใช้ในการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน จำนวน ๒๕๒,๐๐๐ กกล้า

๒) ก่อสร้างและซ่อมแซมเส้นทางลำเลียง เพื่อเป็นเส้นทางสัญจรและลำเลียงผลผลิตทางการเกษตร ระยะทาง ๖๐๐ เมตร

๔.๒ อบรมหลักสูตร

- เกษตรกรได้รับการอบรมการปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน ๕ ราย

๔.๓ การสาธิตในพื้นที่

๑) เกษตรกรได้รับการสาธิตการทำ/การใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๑๐ ราย

๒) เกษตรกรได้รับการสาธิตการใช้วัสดุปรับปรุงดิน (ปูนขาว โดโลไมท์ และหินปูนฝุ่น) จำนวน ๑๕ ราย

๓) เกษตรกรได้รับการสาธิตการผสมปุ๋ยใช้เอง จำนวน ๕ ราย

๔.๔ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

๑) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนวัสดุปรับปรุงดิน (ปูนขาว โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น ปุ๋ยหมัก พืชปุ๋ยสด) เพื่อใช้ปรับปรุงดินทรายและดินเปรี้ยว เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินในแปลงเกษตรสำหรับการปลูกพืชผัก พืชไร่ และไม้ผล จำนวน ๖ ครัวเรือน

๒) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก อาทิ ถั่วพู ถั่วพีกยาว ข้าวโพด และอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชผักบริโภคในครัวเรือนปลอดภัยจากสารพิษ และจำหน่ายสร้างรายได้ในครัวเรือน จำนวน ๑ ครัวเรือน

๓) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์ปลา (ปลานิล ปลาดุก ปลาทะเพียน) เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชังและบ่อดิน จำนวน ๕ ครัวเรือน

๔) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์พืช (มะพร้าว เงาะ จำปาดะ สะตอ และส้มโอทับทิมสยาม) เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณบ้านและพื้นที่แปลงเกษตร จำนวน ๑ ครัวเรือน

๔.๕ การศึกษาดูงาน

- เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยการศึกษาดูงานในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในต่างจังหวัด จำนวน ๑ ราย

๕. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๕.๑ การประกอบอาชีพ โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวบ้านโคกอิฐ-โคกใน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๙๗ ครัวเรือน ประชากรมีการประกอบอาชีพแบ่งเป็น อาชีพภาคการเกษตร จำนวน ๕๑ ครัวเรือน (๕๒.๕๗%) และอาชีพนอกภาคการเกษตร จำนวน ๔๖ ครัวเรือน (๔๗.๔๒%) โดยมีการประกอบอาชีพรับราชการ/ลูกจ้างรัฐ และรับจ้างทั่วไปมากที่สุด รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย

๕.๒ รายได้ประชากร จากการสำรวจข้อมูลรายได้เฉลี่ยประชากรโครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวบ้านโคกอิฐ-โคกใน (๙๗ ครัวเรือน) ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในปี ๒๕๖๘ พบว่า ประชากรมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ ๑๖๗,๕๒๖ บาท/ครัวเรือน/ปี ซึ่งมีประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย จำนวน ๑๖ ครัวเรือน (๑๖.๔๙%) และมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ย จำนวน ๘๑ ครัวเรือน (๘๓.๕๐%) ส่วนประชากรที่มีการประกอบอาชีพเกษตร เป็นอาชีพหลักมีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย ๑๑๑,๗๖๔ บาท/ครัวเรือน/ปี

๕.๓ กลุ่มอาชีพ จากการสำรวจข้อมูลกลุ่มอาชีพในพื้นที่บ้านโคกอิฐ-โคกใน ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในปี ๒๕๖๘ พบว่า มีกลุ่มอาชีพ จำนวน ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มโรงสีข้าวซ้อมมือ จำนวน ๑๗ ราย กลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน ๓๑ ราย และกลุ่มทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๒๖ ราย

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวบ้านโคกอิฐ-โคกโน มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑,๐๗๒ ไร่ โดยแบ่งเป็น ๑) พื้นที่ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร จำนวน ๗๘๕ ไร่ ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ๓๔๙ ไร่ นาข้าว ๒๙๔ ไร่ พืชผัก/ไม้ผล ผสมผสาน ๔๐ ไร่ ทุ่งหญ้าอาหารสัตว์ ๑๘ ไร่ ๒) พื้นที่หึ่งร้าง/สามารถใช้ประโยชน์ได้ ได้แก่ นาร้าง ๑๒๕ ไร่ พื้นที่ลุ่ม ๕๑ ไร่ และ ๓) พื้นที่สาธารณประโยชน์ ได้แก่ ชุมชน/สถานที่ราชการ ๗๑ ไร่ และแหล่งน้ำ ๔๐ ไร่

